



Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
 Geliş Tarihi / Date Received : 30.03.2021
 Kabul Tarihi / Date Accepted : 18.05.2021
 Yayın Tarihi / Date Published : 30.06.2021
 DOI : [10.51576/yegah.906806](https://doi.org/10.51576/yegah.906806)
 e-Issn : 2636-8838


İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

GAZİANTEP İL MERKEZİNDE PERFORMANS BAĞLAMINDA KADIN DANS GRUPLARI VE KADIN ORKESTRALARI

YILDIZ, Hatice¹

ÖZ

Geçmişten günümüze gelen toplumların geleneksel düşüncesi nedeniyle kadının eğlence hayatı daha dar, kısıtlı ve iç mekânlarda ortaya çıkmıştır. Kadınlar yaşamın geçiş dönemlerindeki törenleri, kendi aralarında yaptıkları toplantı ve eğlenceleri belirli zaman ve süre içerisinde yapmışlardır. Kadınların eğlence ihtiyaçları yeterince karşılanamamıştır. Değişen siyasi ve toplumsal yapıyla beraber kentli burjuva sınıfın eğlence ihtiyacını gidermek üzere yeni eğlence anlayışları ortaya çıkmıştır ve bu eğlence anlayışının içerisinde kadınların kendi aralarında yaptıkları kına geceleri, düğünler, hamam eğlenceleri ya da özel gün ve toplantılardaki eğlence anlayışları da farklılaşmıştır. Farklılaşan eğlence anlayışında geleneksel kodlara bağlı kalınmayıp, popüler kültürün getirdiği yenilikler de eğlence ortamlarına girmiş ve Türk toplumundaki kadının eğlence ortamları farklı mecralara taşınarak değişmiştir.

¹ Hatice YILDIZ, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Disiplinler Arası Müzik Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi,  <https://orcid.org/0000-0002-7606-6079>, haticeyldz2727@gmail.com

Bu çalışmada, Gaziantep'te geçiş dönemlerindeki kına geceleri, düğünler ve hamam eğlencelerinde kadının yeri ve kadınların kendi aralarında yaptıkları özel günler ve toplantılı eğlenceler betimsel olarak kaynak tarama yöntemi ve görüşme yöntemi kullanılarak araştırılmıştır. Sonrasında ise günümüzde değişen Gaziantep'teki kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlencelerin nasıl olduğu, nelerin değiştiği araştırılmış ve Gaziantep'teki kadın dans grupları ve kadın orkestralarını oluşturan organizasyon şirketleri hakkında görüşme tekniğiyle bilgiler toplanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gelenek, Kültür, Eğlence, Kadın, Kadın Dans Grupları, Kadın Orkestraları

WOMEN'S DANCE GROUPS AND WOMEN'S ORCHESTRAS IN THE CONTEXT OF PERFORMANCE IN GAZIANTEP CITY CENTER

ABSTRACT

With the conservative structure and traditional thinking of Turkish society from the past to the present, women's entertainment life has emerged in narrower, limited, and interior spaces. Women held the ceremonies in the transition periods of life, the meetings and entertainments among themselves within a certain time and period. The entertainment needs of women have not been met adequately. Nowadays, the understanding of entertainment in henna nights, weddings, hammam entertainments, or special days and meetings among women has changed. In this change in entertainment understanding, traditional codes are not adhered to, and the innovations brought by popular culture have also entered the entertainment environments and the entertainment environments of the women in Turkish society have been moved to different media and have changed.

In this study, the place of women in henna nights, weddings, and hammam entertainments in transition periods in Gaziantep and the special days, meetings, and the entertainments among women were investigated descriptively by using the literature review method and interview method. Afterwards, how the entertainment of women in Gaziantep today is and what has changed was investigated and information about women's dance groups and organization companies that comprise women's orchestras in Gaziantep was collected by using interview technique.

Keywords: Tradition, Culture, Entertainment, Women, Women's Dance Groups, Women's Orchestras.

GİRİŞ

Kültür; “Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin bütününe kültür denir” (Atik, 2018: 43) Her toplumun kendine özgü kültürü vardır ve bu kültürler, içerisinde birçok şeyi barındırmaktadır. Dil, din, gelenek ve görenek gibi unsurlar bir toplumun kültürünün tanımlanmasında en çok başvurulan önemli referans noktaları olmuştur.

Aslıhan Büyükokutan Töret, kültür için şunları söylemiştir; kültür tavus kuşu gibidir. Genel itibariyle kapalı vaziyette duran kuyruğunu bir yelpaze gibi açtığında müthiş bir görüntü ortaya çıkar. Dil, din, tarih, coğrafya, edebiyat, sanat, müzik, giyim-kuşam, yeme-içme, eğlence çeşitleri, gelenek-görenekler, inanışlar ve diğerleri. Ait olduğu toplumun algı, ilgi, tutum ve davranışlarının anlamları, nesiller arası bir miras olarak aktarılan bu rengârenk kuyruğun altında saklıdır (Töret, 2020: 650).

Töret’in de kültür kelimesine verdiği örnek gibi, geçmişten günümüze nesiller arası miras olarak aktarılan gelenek görenekler, örf adetler, eğlence çeşitleri sürekli farklı kültürlerle etkileşim haline girmiş ve yeni adetler, gelenekler ortaya çıkmıştır. Bu farklı kültürlerden öğrenilen ya da görülen davranışlar iletişim ve teknoloji (kitle iletişim araçları) sayesinde daha da geniş alanlara aktarılmıştır. İnsanlar kendi kültürlerinin dışında, diğer toplumlarla etkileşim alanlarında, (düğün, festival vb. gibi yan yana gelinen ortamlar) iletişim ve teknoloji araçlarıyla daha geniş alanlara yayılarak başka kültürlerin farklı eğlence ortamlarıyla etkileşime girmiş ve etkilenmişlerdir. Bu eğlence ortamlarına giren yenilikler folklorun incelediği konulardan biri olmuştur.

“Her toplumda, iyi-kötü, güzel-çirkin nelerin uğruna ölünebileceğini, ne için yaşanabileceğini belirleyen, insanların davranışlarına birer standart koyan değerler vardır. “Değerler davranışlara yön verdikleri ve bir toplumdaki insanlarda ortaklaşa benimsedikleri için davranışlarda benzeşmeye ve dolayısıyla kalıplaşmaya yardım eder” (Tan, 1981: 37’den akt. Dikici, 2001: 253). Değerler, toplumdan topluma değişebilmektedir. Bir toplumun geçmişinde mutlu ve ızdıraplı yaşayışları, o toplumun hayatında büyük etkiler bırakır. Bu etkiler, zamanla toplumda gelenek haline gelir (Dikici, 2001: 253).

Toplumların gelenekleri içerisinde dil, din, sanat geleneklerinin yanında oyun ve eğlence gelenekleri de yer almaktadır. Geleneksel oyun kültürleri ve eğlence anlayışları toplumların kültürel yaşamlarını, geçmiş yaşamlarını ve değerlerini yansıtmaktadır. Geleneksel eğlencelerdeki

her türlü kıyafet, dans, müzik gibi unsurlar toplumdaki kültürün geleneğe aktarılması açısından işlevseldir.

“Günlük hayatın her döneminde eğlence ve eğlence anlayışına bağlı unsurlar karşımıza çıkmaktadır. Anadolu’da geleneksel olarak bu eğlenceler içerisindeki toplumsal beklentiler, cinsiyet rolleri, dini nedenler ve kültürel nedenlerle kadın ve erkeğin eğlence dünyası farklı şekilde evrilmiştir. Ötken’in de dediği gibi geleneksel uygulamalarda toplumsal, kültürel değerlerin ve dini inançların da etkisiyle kadın ve erkek oyunları için birbirinden ayrı icra edilen eğlence ortamları ortaya çıkmıştır” (Ötken, 2011: 269).

Türk kültüründeki geleneksel eğlenceler öncelikle coğrafyalara bağlı tarımsal oyunlar, hayvan benzetmeleri ve mevsimlere bağlı eğlenceler olarak ortaya çıkmıştır. Zamanla ise içkili-şarkılı ziyafetler ve seyirlik oyunlar halkın eğlenmesi için olan etkinlikler haline gelmiştir. Cumhuriyet ile birlikte, değişen devlet yapısı, köyden kente göçler ve sanayileşmenin de hızlanması ile kentlerde günlük hayat içerisinde Türkiye’de gelenekselden olandan farklı bir eğlence anlayışı şekillenmeye başlamıştır. Bu yeni eğlence anlayışı peşi sıra yeni eğlence mekanlarını da getirmiştir. Bunlar ise gece kulüpleri, pavyonlar ve gazino eğlence ortamlarıdır. “Gazino eğlence ortamı, karma müzik yapısı, fiziksel mekânı, dekorasyonu, çalışma kadrosu ve aile-oryantasyonlu özelliği ile gece kulübü, pavyon ve sazdan tamamıyla farklıdır” (Ersoy Çak & Beşiroğlu, 2017: 79). Bunların yanı sıra geleneksel olarak geçmişten günümüze gelen düğünler, şenlikler, bayramlar, törenler ve çeşitli toplantılardaki eğlence anlayışları ise varlığını sürdürmüştür.

Cumhuriyet’ten sonraki dönem ve şehirleşmenin etkisi ile ortaya çıkan gazinolara benzer eğlence ortamları, sosyal statüsü farklı olan bütün insanlara hitap etmektedir. Köy kent göçleriyle oluşan işçi sınıfına dahil olan insanlar ve orta sınıftaki insanlar da gazinolara gitmektedir. Yani insanlar farklı sınıflardan da olsa benzer anlayışlara sahiptirler.

Sanayileşmenin artmasıyla köyden kente göçün arttığı Demokrat Parti dönemi, köylü-kentli, alafanga-alaturka çelişkisinin yaşandığı yeni bir kültürel atmosfer üretmiştir. Arabesk müzik dinleyen, kentin kenarındaki gecekonducularda yaşayan göçmen halk, eğlenmek için gazinoları tercih etmeye başlamıştır. Hem sıra hasretinin giderildiği hem de şehir hayatının hiç görülmedik ışıltılarını taşıyan gazinolar, köy ve kent insanının kültürel bir uzlaşma yaşadığı bir zemin oluşturmuştur. (Alkar, 2013: 442)

Gazino eğlence ortamlarında ve geleneksel eğlence ortamlarında kadın ve erkeğin yeri farklı olmuştur. Kentlerdeki gazino eğlence ortamlarında çoğunlukla erkeklerin eğlence ihtiyaçları karşılanmıştır. Kadınlar da bu ortamlarda farklı rollerde yer almışlardır. Bu eğlence ortamlarında

kadınlar bazen bu ortamlara ailesiyle eğlenmek için gitmiş, bazen de dansçı ve bazı farklı rollerde (garson, müzisyen, vb.) olarak bu ortamlarda bulunmuşlardır.

Zamanla bu eğlence ortamlarındaki mekân işletmeleri köy kent soylu insanların ihtiyaçlarına göre eğlence ortamlarını şekillendirmişlerdir. Kadınların toplumdaki yeri ve geleneksel sebepler nedeniyle kentteki eğlence ihtiyaçları geniş alanlarda ve geniş zamanlarda karşılanmamıştır. Bu ihtiyacı karşılamak için mekân işletmeleri sadece kadınlar arasında, belirli gün ve saatte kadınlar matinesi olarak bilinen, kadınlara özel eğlence programları düzenlemiştir. Böylelikle kentte kadınların da kısıtlı ve periyodik zamanlarda eğlence ihtiyaçları karşılanmıştır. Kadının gazino eğlence ortamlarındaki rolü son olarak bu şekilde görülmüştür.

Anadolu'da geleneksel yapıda ise kadın ve erkek sosyal olarak ayrı mecralara sahiptir. Toplum içerisinde erkeğin hareketleri daha serbesttir ve eğlence hayatındaki sosyalleşme alanları daha dışa dönüktür. Örneğin Şanlıurfa sıra geceleri, Adıyaman yöresindeki harfane geceleri gibi eğlence ortamlarında erkeklerin sosyalleşme alanları daha geniştir. Kadının ise sosyalleşme alanları daha içe dönük ve daha dar alanlarla kısıtlıdır. Kadının eğlence hayatı iç mekânlarda ve ev içerisinde küçük çaplı eğlence ortamlarında olmaktadır. Bu eğlenceler de kına geceleri, düğünler, hamamlar ve özel günlerde periyodik zamanlarda, belirli gün ve saat içerisinde olmuştur. Bunlar kronolojik açıdan sınırlı eğlencelerdir. Saliha Dilek Yıldız²'la yapılan görüşmede, Gaziantep ve Adıyaman gibi şehirlerde kadınların kına gecelerinde, hamam eğlencelerinde, düğünlerde ve eğlencelerde erkeklerden farklı ortamlarda daha rahat eğlence hayatlarının var olduğunu bilgilerine ulaşılmıştır. Toplumsal bağlamda ise kadın eğlence hayatında iki şekilde yer almıştır. Bunlardan biri kadının varlık olarak yer almadığı ama adının olduğu eğlencelerdir. Anadolu'da geleneksel olarak kadının olmadığı adının olduğu eğlencelerde köçeklik³ geleneği görülmüştür ve bu gelenekte erkekler kadın kılığına girerek eğlence ortamında yer almışlardır. Örneğin Gaziantep'te ise bu eğlence şabaş geleneği⁴ içerisinde karşımıza çıkmıştır. Diğer bir eğlence ise kadının varlık olarak yer aldığı ve kendisinin içinde olduğu, yürüttüğü eğlencelerdir.

² 1971

³ Köçek, kelime anlamı etimolojik olarak incelendiğinde İranlılarda kuçak teriminden gelmiş ve çocuk ya da hayvan yavrusu demektir. 17. yüzyılda çeşitli anlamlarda kullanılan bu terim, Popessu Judetz'in anlatımıyla, Osmanlı sultanına bağlı askeri ve politik bir kadroya veya yeniçerilere seçilerek katılmış genç erkek, hizmet veren genç erkek veya derviş yardımcısı gibi değişik anlamlar içerir. Hoppaca davranan ölçsüz kimse anlamında kullanılan kelime, kucek ve küçük'ten türemiştir. Kadın kılığına girerek çengi gibi oynayan erkeklere verilen addır (Ersoy Çak & Beşiroğlu, 2017: 18).

⁴ Şabaşta para toplanır ve iki kişi tarafından toplanan paralar bir deftere yazılır. Şabaş bittikten sonra da masalar kurulur ve yemek verilir. Ondan sonra da gelin kız evinden getirilir. Günümüzdeki şabaş geleneği geçmişte

Geleneksel bağlamda toplum içerisinde kadının performansının uygunsuz olduğu düşünüldüğü için kadınlar geleneksel olarak daha çok aile ve hemcinsleri ile eğlence hayatında var olmuştur. Günümüzde ise geleneksel anlamda kadının kendine ait ortamı olması ve cumhuriyet dönemi bu ortamın değişmesi, sonraki zamanlarda ise daha da muhafazakâr toplum yapısı ile bazı eğlence sektörlerinde değişiklikler meydana gelmiştir.

Toplumda oluşmuş olan kadına dair eğlence ihtiyacını eğlence sektörü, yeni mekanlar ile karşılamaya çalışmıştır. Türk toplumu içerisinde kadının eğlence ortamlarının dar alanlarla kısıtlı olması ve belirli periyodik zaman diliminde olması sorunlarını çözmek için uğraşmışlardır. Kadınlar için rahat ve eğlence ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri değişiklikler ortaya konulmuştur. Kadın eğlencelerinde yani kız kınalarında, düğünlerde, hamamlarda, özel günlerde, kadın toplantılarında ve altın günü gibi toplantılarda kadınlara istediği rahatlıkta eğlenebileceği ortamlar sunulmuştur. Bu eğlence ortamlarında kadınları eğlendiren dansçılar ve gösteriş amaçlı koreografiler düzenlenmiştir.

Kadınlar zamanla bu eğlenceleri toplumun beklentileri yüzünden kendi aralarında yaptıklarını düşünmemişlerdir ve bu eğlence ortamlarında daha rahat hareket etmişler, istedikleri kıyafetleri giymişler ve rahatça hareket edebilmişlerdir. Erkeklerle karışık oldukları ortamlarda yapamadıkları ne varsa bu ortamlar da hemcinsleriyle birlikte rahat şekilde yapmışlardır. Gaziantep'te yapılan alan araştırması ve görüşülen kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda kadınların farklı ortamlarda sosyal statülerine uygun insanlarla birlikte eğlence ortamları oluşturarak, sosyal statülerini birbirlerine göstermeye çalıştıklarına ulaşılmıştır. Örneğin altın günlerinde, baby shower, after party tarzı eğlenceler de kadınlar sosyal statülerini ortaya koymuşlardır.

Yukarıda da belirtildiği gibi kadınların geleneksel eğlence ortamlarının kısıtlı olması, toplumsal beklentiler ve muhafazakâr yapıyla ilgilidir. Bu nedenle eğlence sektörü de eğlence ortamlarını kadınlara göre şekillendirmişlerdir ve kadınların eğlence ihtiyaçları eğlence sektörleri sayesinde karşılanmıştır. Eğlence sektörünün kadınlara sunduğu ortamlar, danslar, müzikler, koreografiler, kadın dans ekipleri, djler, kadın orkestraları yaygınlaşmıştır. Buna bağlı bu eğlence ortamlarını insanlara oluşturan çoğunlukla kadınların oluşturduğu organizasyon şirketleri ortaya çıkmıştır. Bu organizasyonlar, kadınlara özel günlerinde ve geleneksel eğlencelerinde farklı ortamlar, farklı eğlence çeşitleri sunmuştur.

yapılandan çok farklı değildir. Antepililer şaba der, Kilisililer şabaş, şobaş der. Şabaşta takı takılır. (Tarçın, 2020: 427)

Bu çalışmada Gaziantep İl merkezinde bulunan kadınların oluşturduğu bu tip organizasyon şirketleriyle görüşülmüştür. Çalışma içerisinde kişisel görüşme ve literatür tarama yöntemi uygulanmıştır. Gaziantep İl merkezinde yapılan görüşmeler ise tek kadın orkestrası olan Songül kadın orkestrası ve kadın dans gruplarının organizasyon şirketlerinden de Rengahenk, Nil, Risus, Mişa ve Ares dans organizasyonları ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan kişilerin fikirleri alınarak, veriler elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda bu veriler değerlendirilerek Gaziantep İl merkezindeki bu tip organizasyonların durumu ortaya konulmuştur.

Gaziantep'te Eğlence Anlayışı ve Kadın

Eğlence kelimesinin neşeli, hoşça vakit geçirilen toplantı ve hoş vakit geçirten şey anlamında kullanılan geniş bir kullanım alanı vardır. “Oxford English Dictionary (OED) eğlenceyi şöyle betimler: ‘oyalanma, gülünçlük, spor; ayrıca şamatacı, şakacılık veya şenlik, mizah. Ayrıca, gülünçlüğün veya zevkin bir kaynağı veya nedeni” (Oxford English Dictionary Online 2011’den akt. Fincham, 2018:5). Bu tanımların dışında Türk toplumunda da eğlence çok geniş alanlarda kullanılmaktadır. Eğlencenin yanında bir de insanların boş zamanlarında eğlenme yolu ile dinlenmelerini sağlayan oyunlar karşımıza çıkmaktadır. Bu oyun kelimesi tiyatro, kukla, karagöz, orta oyunu gibi seyirlik gösteriler için kullanılmaktadır. Eğlence ve oyun birbirleriyle ilişkili iki kelimedir.

Eğlence ve oyun, halk danslarında, tiyatrodaki, operada, sinemada, oda sohbetlerinde, kahve oyunlarında, hamam eğlencelerinde, düğünlerde, bayramlarda, balolarda ve gazino gibi eğlence ortamları içinde karşımıza çıkmaktadır. Bu eğlence ortamları hayatımızın her anına yayılmış ve bazı eğlenceler de yaşamımızın geçiş dönemlerinde önemli yer edinmiştir.

Gaziantep şehrindeki eğlence hayatında ise yukarıda belirtilen eğlence ortamlarının önemli yeri vardır. Bu bölümde Gaziantep'te yapılan toplantı ve eğlenceler, hamam eğlenceleri, kına geceleri, düğün, toplantı, tören eğlenceleri ve kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlence ortamları ele alınacaktır.

Gaziantep'teki yapılan alan araştırmalarında, toplantı ve eğlenceler de kadınlar ve erkekler ayrı ayrı veya birlikte oldukları görülmüştür. Bu toplantı ve eğlenceler, kadın erkek, müzikli müziksiz, sıralı sırasız, gündüz gece şeklinde görülmüştür.

Yaşar Seçkin'in “İkinci Sazi” adlı makalesinde belirttiği üzere; 1925’li yıllardan başlayarak, 1970’li yıllara kadar devam ettiği ifade edilen bu eğlenceler adını ikinci namazı sonrasında başladığı için bu adla bilinmiştir. Hemen hemen her gün yapılan bu eğlencelere hem Gaziantep’ten hem de İstanbul’dan

konuk sanatçılar davet edilerek icraları Gaziantep'in elit veya yüksek tabakası tarafından dinlenmiştir. Bu toplantıların ülkemizin diğer tarafında yapılan eğlence veya meşklere en önemli farklılığı gündüz yapılması ile birlikte hem meşklere hem de dinlemeye, kadın erkek beraber katılabilmektedir (Seçkin & Önal, 2016: 1294).

Kadın ve erkeğin birlikte olduğu diğer eğlence ortamları da, daha çok akraba ve dostlar arasında gerçekleşmiştir. Bu yakın akraba toplantıları yemekli ve gece gezmeleri ağırlıkta olmaktadır. Kadın ve erkek bu toplantıya beraber gitmekte ve sonrasında ayrı mekânlarda oturmaktadırlar. Bu toplantılarda sohbet edilmekte, oyunlar oynanmakta, masallar hikâyeler vb. sözlü anlatımlar olmaktadır.

Örneğin Gaziantep'teki gezmelerde, misafirliklerde, söz törenlerinde yapılan toplantı ve eğlenceler akrabalar arasında olduğu halde erkekler ve kadınlar yine farklı yerlerde otururlardı. Misafirlikte bile insanlar kendi aralarında rahat sohbet edebilmek ve hareket edebilmek için selamlaşma sonrasında evin farklı odalarında erkekler kendi aralarında, kadınlar da kendi aralarında oturmuşlardır.

Kadınların kendi aralarında düzenledikleri toplantı ve eğlencelerin amacı bir araya gelmek, eğlenmek ve daha rahat hareket edebilmektir. “Kadın toplantı ve eğlenceleri; gündüz veya gece düzenlenebilir. Genelde geceleri, özellikle kış gecelerinde bir yerde toplanıp eğlenmek daha caziptir. Ancak gündüz yapılan özel toplantılar ve eğlenceler de vardır. Örneğin dış hediği, mevlit, kabul günleri ve çay günleri gibi” (Tokuz, 2004: 17).

Gaziantep'in eğlence hayatındaki bir diğer eğlence ise hamam eğlenceleridir. Hamamda insanların amacı yıkanmakken bu amaçtan sapmadan hamamda yıkanma ile eğlenceyi birleştirerek hamam geleneğini farklılaştırmışlardır. Hamam eğlenceleri genelde nişanlı, gelin ve güvey hamamlarında görülmektedir. Bunların da yanında gündelik zamanlarda da kadınlar hamama giderek eğlenceler yapmaktadır. “Gaziantep'teki hamamlar eskiden öğleye kadar kadınlara, öğleden sonra erkeklere ayrılır imiş. Bir ara kadın ve erkek hamamlarının ayrılması için çalışılmış ama gerçekleştirilememiştir. Çok uzun süreden beri hamamlar gündüz kadınlara, akşamdan sonra erkeklere ayrılmaktadır” (Tokuz, 2004: 160).

Kadınlar hamama gitmeden önce gidecekleri günü belirlerler, sonrasında hamam bohçalarını ve orada yenilecek yiyeceklerini hazırlarlar. Kadınlar hamama gidince önce yıkanır ve iki su arası verilir. Bu iki su arası, yemek molası verdikleri aradır. Bu molada kadınlar dinlenirler, yemeklerini yerler ve sonra tekrar yıkanma faslına geçerler.

Nişanlı hamamında oğlan tarafı, kız tarafını daha iyi tanımak için bu hamam eğlencesini düzenler. Maddi durumu iyi olmayan insanlar, hamam içerisinde sadece yıkanılacak ayrı yeri kiralarlar fakat maddi durumu iyi olan insanlar, eğlence için profesyonel çalgıcılar getirirler veya darbuka, tef çalarak oynayıp, eğlenirler. Nişanlı hamamında da yemekler hazırlanır ve daha özen gösterilir.

“Gelin hamamında iki kere eğlence düzenlenir. İlkini düğünden önce kız evi, diğerini de düğünden sonra oğlan evi düzenlemektedir. Bu hamama yabancılar alınmamaktadır. Gelin hamamında gelin şarkılar, maniler ve türküler arasında yıkanır. Kız evinin düzenlediği hamama oğlan evinden kimse davet edilmemektedir. Gelin hamamlarında yapılacak eğlence için enstrümanlar özellikle kız evi tarafından seçilmektedir. Oğlan evinin düzenlediği hamam eğlenceleri ise çalgılı, eğlenceli, hocalı olmaktadır. İlahiler de okunabilmektedir” (Tokuz, 2004, s. 164).

Gaziantep'teki eğlencelerden biri ise yaşamın geçiş dönemlerinde olan düğün, kına, çeyiz gibi törenlerdir. Gaziantep'te düğün tören, toplantı ve eğlenceler haftanın belirli günlerinde yapılır. “Örneğin; pazar günü çeyiz getirilir, pazartesi diğer hazırlıklar sürdürülür, salı günü çeyiz serilir, çarşamba hamama gidilir, akşama kına gecesi, perşembe günü gelinçi, cuma günü de düğün yapılır. Değişen koşullar nedeniyle şimdi eğlence ve toplantılar hafta sonu tatiline veya diğer tatil günlerine denk getirilmektedir” (Tokuz, 2004: 171).

Gaziantep'teki kına geceleri genelde çarşambayı perşembeye bağlayan gecede kız evinde ve erkek evinde ayrı yapılmıştır. Kız evinde düzenlenen kına gecesinde kadınlar, oğlan evinde düzenlenen kına gecesinde ise erkekler kendi aralarında toplanır, çalgılar eşliğinde oyunlar oynanır, şarkılar söylenir ve kına yakılır. Oğlan evindeki kına gecesi bitince, erkekler kız evine gelmektedir.

Kına gecesi için Gaziantep kültürüne göre kız evine ait düşünceleri vardır hatta genelde kız nereliyse ya da ailesi nerede yaşıyorsa kına gecesi orada yapılmaktadır. Gaziantep'te kına gecesi hazırlıklarında kınayı oğlan evi satın alır ve kız evine gönderir. Kız evi de kınayı bakır veya gümüş taslarda yoğurur ve iki tasa bölüştürür. Kına tepsisinin ortasına, geline yakılacak kına tasa konulur ve tepsinin kenarlarına da topak halinde kınalar dizilir. Topak halindeki kınaların ortasına mumlar konulur ve tepsi süslenilir. Davetlilere ikram edilecek pasta ya da kuru yemişler ve paket halinde kınalar hazırlanılır. Bu hazırlıklar bittikten sonra, davetlilerin de gelmesiyle eğlence başlar.

Sonrasında ise, “Yatsı namazından sonra damadın yakın arkadaşları ve akrabaların gençleri kız evine gider ve “Kına Alıcılar” denilen bu grup “yah” çağırarak, mani ve türkü söyleyerek kız evinin kapısında dururlar” (Fidan, 2018: 279).

Kına tepsi gelene kadar erkekler “yah” çalar, kadınlar ise “zılgıt” çalarlar. Kına tepsi kız evinde hazırlanır ve oğlan evine gönderilir. Oğlan evinde maniler, türküler eşliğinde damada kına yakılır,

damat oynatılır. Erkek kınası bittikten sonra, oğlan evindeki kadınlar kız evine gelir. Gelin bindallısını giyer ve odanın ortasında, sertçe bir yastığın üzerine oturtulur. Başına ise "şeş" denilen örtü örtülür ve gelinin ellerine süslü şekilde kına yakılır. Sonra türküler söylenmeye başlanır, gelin ve yakın akrabaları, arkadaşları ağlaşırlar. Yeniden oyunlar oynanır ve konuklara kına dağıtılır. Böylece kız ve oğlan evindeki kına geceleri bitmiş olur.

Gaziantep'teki düğünler genelde evde hatta evlerin bahçesi varsa bahçede ya da mahallede yapılmaktadır. Düğün hazırlıkları önceden yapılır. Düğün yerine sandalyeler taşınır, yemekler önceden pişirilir. Pişirilen yemekler ya damadın evinde ikram edilir ya da düğün başlamadan eğlencenin olacağı yerde bir ortam hazırlanır ve davetlilere ikram edilir. Bu yemekli düğünlerde akrabalar oğlan evine katkı sağlayabilmek için düğünden önce kesilecek kurban ya da yemeklik malzeme gönderirler. Pişirilen yemekler önce gelinin annesine ikram edilir, sonra da diğer konuklara ikram edilir. Konuklara yapılan ikramdan sonra ise kapıya gelen yoksullara ve kapı komşuya yemek dağıtılır. Yemekten sonra çalgılar çalınır, maniler, türküler söylenilir ve oyun havalarıyla eğlenilir.

“Gaziantep ili düğün geleneğine bakıldığı zaman bariz farklar görülmektedir. Bu değişikliklerin ana nedenleri arasında farklı eğitim ve gelir seviyelerinden çeşitli demografik yapıların varlığı gibi nedenler öne çıkan unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Anadolu'nun çoğu ilinde olduğu gibi, geleneksel Gaziantep düğününde dini bazı unsurların varlığı çeşitli şekillerde kendini göstermektedir (Söylemez, 2018: 498,499).

Gaziantep'te yapılan alan araştırmalarında dinin de eğlenceleri etkilediği ve eğlencenin bu dini unsurlara göre şekillendiği görülmüştür. Örnek olarak eğlenceler sadece kadınlar arasında olmuş, mevlitli düğünler ortaya çıkmıştır ve bu düğünlerde ilahiler söylenmiş ve zikirler çekilmiştir.

Günümüzde ise geleneksel düğünler ve kına geceleri yerini ailelerin, gençlerin isteğine ve maddi durumuna bağlı olarak yemekli veya yemeksiz, kadın ve erkeklerin bir arada olduğu modern düğünler, kokteyller, partilere bıraktırmıştır. Geleneksel düğünler daha gösterişli ortamlara taşınmış ve eğlencenin içinde yapılan şarkılar, türküler, oynanan oyunlar, danslar değişmeye başlamıştır. Bu eğlenceler de popüler şarkılar ve türküler tercih edilmeye başlanılmıştır.

Fatma Kızık⁵ görüşme esnasında; “Popüler kültürle şekillenen düğünler, kınalar ya da farklı eğlence ortamları geleneksel bağlamdan kopmuştur. Bunun en büyük nedeni ise icra edildikleri ortamlardır” demiştir. Geçmişte il merkezlerinde ya da köylerde yapılan bu eğlenceler de insanlar

⁵ 1974

yardımlaşarak bu ortamları oluştururken, günümüzde bu eğlence ortamları düğün salonlarında, otellerde vs. farklı ortamlarda, farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Erkek ve kadının birlikte olduğu eğlencelerde ya da kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlencelerde farklılaşan bu eğlence ortamları, bunları insanlara sunacak organizasyon şirketlerinin kurulmasına yol açmıştır. İnsanlar artık bu eğlence ortamlarını ya da farklı kültürün eğlencesinde olan dansları, müzikleri, koreografileri ücretlendirme karşılığında organizasyon şirketlerinden almaktadırlar.

Gaziantep İl Merkezindeki Kadın Dans Grupları Ve Kadın Orkestraları

Günümüzde farklı kültürlerden etkilenme ve değişen toplum yapısı ile birlikte paralel olarak eğlence anlayışında ve eğlence ortamlarında cinsiyetlere bağlı olarak farklılıklar ortaya çıkmıştır. Zenginleşen muhafazakâr orta sınıf ve siyasi konjonktürler nedeniyle kadın eğlence ortamlarına kadın dans grupları ve orkestraları girmiştir. Bu eğlence anlayışında ortaya çıkan farklılıkları avantaja çeviren ve bunu ticari alışveriş olarak benimseyen organizasyon şirketleri ise, insanlara ücret karşılığında eğlence ortamlarından eğlence içerisindeki dans ekiplerine, orkestralarına, müziklerine kadar birçok konuda hizmet vermiştir.

Kadın eğlence ortamlarında ya da karma eğlencelerde insanlara hizmet veren bu organizasyon şirketleri Gaziantep il merkezinde de mevcuttur. Kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlence ortamlarında organizasyon şirketleri, onların isteklerine göre şekillenip farklı kültürün eğlencelerini, konseptlerini, danslarını kadınlardan oluşan dans ekipleriyle ya da orkestralarıyla kadınlara ücret karşılığında sunmuşlardır.

Kadın eğlenceleri için oluşan organizasyon şirketlerini de çoğunlukla kadınlar kurmuştur. Gaziantep il merkezinde kadın eğlenceleri için kurulan ilk organizasyon şirketi Songül kadın orkestrasıdır. Songül kadın orkestrasını, Songül Taştan⁶, 2007 yılında kurmuştur. Songül Taştan bu orkestrayı kurmadan önce, 2004 yılında farklı bir kadın orkestra ekibinde çalışmaktadır. 2007 yılında kendi kurduğu organizasyon şirketinde ilk başladığında kemik kadrosu 4 kişiyken, şuan da kemik kadrosu 8 kişidir. İş aldığı eğlencelerde müşterinin isteğine göre kadro 9-10 kişiye çıkmaktadır.

Taştan, bu kadın orkestra organizasyon şirketini kurma fikrini Şanlıurfa'daki kadın, erkek eğlence ortamlarının ayrı olması nedeniyle ve kadının rahat eğlenebilmesi, rahat giyinebilmesi düşüncesiyle kurduğunu dile getirmiştir. Kadın ve erkeğin eğlence ortamlarının ayrı olması

⁶ 1989

düşüncesiyle kurulan bu kadın orkestralarının, zamanla insanların sosyal statülerini göstermek amacı için de eğlence ortamlarından özellikle talep edildiklerini belirtmiştir.

S. Taştan kadın orkestrasındaki temel kadro enstrümanları; bağlama, org, asma davul, kemandır. Bir de orkestranın eğlence ortamlarında insanları eğlendirecek, türküleri, şarkıları okuyacak solistleri vardır. Eğlence ortamının sahibi yani müşterinin isteğine göre enstrüman sayısı artmakta ve kanun, ud, klarnet çalgıları da kadro içerisine eklenebilmektedir. Enstrüman sayısının artması ekstra ücret karşılığında olmaktadır. Kadın orkestrasındaki kadın sazencelerin, bu organizasyon şirketine seçilirken nitelik olarak eğitilmiş- eğitimsiz olmasına bakılmamakta, kişinin sazına yeterince hâkim olunmasına ve kişinin karakterine bakılmaktadır.

Songül kadın orkestra organizasyonu, ilk başta Şanlıurfa'da sıra gecelerinde yoğun olarak yer almıştır. Gaziantep'te ilk başta başladıklarında da düğünlerde sazlarını icra etmişlerdir. Zamanla ise 8 Mart kadınlar gününde, kadınların kendi aralarında yaptıkları toplantılarda, kermeslerde, yardım derneklerinde, kına gecelerinde, mezuniyetlerde, mevlitlerde, hamamlarda ve bu tarz eğlence ortamlarından kadın orkestraları talep edilmiş ve buralarda da çalışmışlardır. Bu kadın orkestrası karma işlere de gitmiştir ama kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlencelerden daha çok talep edilmişlerdir. Karma kına ya da düğünler de müşterilerin kadın orkestra isteme sebepleri de kadınların hatta müşterilerin eşlerinin daha rahat edebilmesi içindir. Ekstra olarak Songül kadın orkestrası, sünnet törenlerinden de iş almıştır. Burada da sadece sünnet edilen çocuk erkektir, geriye kalan davetliler kadındır.

Songül kadın orkestrası, kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlenceler de daha çok bulunmuştur. Günümüzde kız kınaları çok yaygın şekilde yapılmaktadır. Bu kız kınalarında kadın orkestralar, kadın dans ekipleri, kadın djler, kadın garsonlar kadın müşterilere hizmet vermişlerdir. Geçmişteki kınalarımızda da olduğu gibi oğlan tarafının ve kız tarafının erkekleri gecenin sonuna doğru gelmekte ve kına yakılmasından sonra biraz eğlenilip, kına gecesi bitirilmektedir. Günümüzde yapılan bu kına gecelerinde kapalı kadınlar kendi arasında açıkken, erkeklerin gelmesine yakın kadınlara bu durum anons edilir ve kapalı kadınlar kapanır. Bu şekilde eğlence kısa süre daha devam eder.

Songül kadın orkestrasının, düğünler de oyun havaları, çiftetelliler, roman havaları gibi sabit repertuarları vardır. Sıra gecesi eğlencelerine türkülerle başlarlar ve oyun havalarıyla bitirirler. Mevlitler de ilahiler çalarlar. Geleneksel eğlenceler ve diğer eğlenceler de sabit bir repertuarları vardır, bir de piyasada yeni çıkan türküleri, oyun havalarını repertuarlarına alırlar. Yeni repertuara

eklenen türkülerde ya da şarkılar da sazandeler grup çalışması almaktadır. Farklı illerden de iş alırlar ve o yöreye göre eğlencede çalacakları repertuarı belirlerler. Örneğin Ankara ilinden düğün işi alındığında, bu düğün için kaşık oyun havalarını repertuarlarına eklerler.

Songül kadın orkestra organizasyonu, müşteri olarak hem elit kesime, hem de alt kesime hitap etmektedir. Her iki kesim içinde sabit ücretleri vardır. Müşterinin bütçesine ve isteğine göre ses sistemi ve enstrüman sayısı arttırılırsa ücret artmaktadır. Müşterinin istediği şarkı, oyun havası, türkü varsa repertuarlara eklenilmektedir. Düğün ya da kına organizasyonu düzenlenecek olursa gelinle irtibata geçilerek, geline kostümler sunulur ve gelinin isteğine göre kostümler seçilir. Konseptler işten işe ve müşteriden müşteriye göre değişmektedir. Bazen de sazandelere göre şekillenmektedir. Farklı illerden de iş alındığında konsept bazen yöresel kıyafetler olarak değişmektedir. Konsept değişikliğiyle ya da maddiyatıyla organizasyon şirketi uğraşmaktadır. Sazandeler bu durumdan maddi olarak etkilenmemektedir. Songül kadın orkestrasına ve diğer görüşme yapılan dans organizasyonlarına ait aşağıda verilecek tüm fotoğraflar organizasyon şirketlerinin instagram adreslerinden alınmıştır.



Fotoğraf 1: 2018 yılı Songül Taştan Kadın Orkestrası İlk Hali (Taştan, 2020)



Fotoğraf 2: 2018 yılı Songül Kadın Orkestrasının Günümüzdeki Durumu (Taştan, 2020)



Fotoğraf 3: 2018 yılı Songül Kadın Orkestrasının Sıra Gecesi (Taştan, 2020)



Fotoğraf 4: 2017 yılı Geleneksel kıyafetler dışında farklı kostümlerle yapılan eğlenceler (Taştan, 2020)

Gaziantep'teki kadın eğlencelerinde önemli rol oynayan ve günümüzde yaygın durumda talep edilen kadın dans gruplarının da organizasyon şirketleri vardır. Gaziantep il merkezinde kurulan ilk kadın dans organizasyon şirketi "Rengahenk Dans Organizasyon" şirkettir. Rengahenk organizasyon şirketi, 2015 yılında kurulmuştur. 2008 yılında bu kurum özel olarak çalışmıştır. O dönemde düğün dansı ve halk oyunları üzerine çalışan organizasyon şirketi, 2014 yılında kına gecelerinde de yer almaya başlamıştır. 2015'te de resmi şekilde organizasyon şirketi olarak kurumsallaşmışlardır.



Fotoğraf 5: Rengahenk dans organizasyonunun ilk hali (2015)



Fotoğraf 6: Risus dans akademisinin ilk hali (2016)

Rengahenk dans organizasyon şirketinden sonra ve aynı dönemlerde kurulan Risus dans akademisi de 2015 yılında kurulmuştur. Risus dans akademisi hem dans organizasyon şirkettir, hem de dans dersleri veren bir akademidir. Risus akademisinden sonra, 2016 yılında “Nil Dans Organizasyon” şirketi kurulmuştur. Nil dans organizasyon şirketi, eğlencelerdeki dans gruplarının dışında eğlence mekânlarındaki süsleme hizmetini de vermektedir



Fotoğraf 7: Mişa dans organizasyonunun ilk hali (2017)



Fotoğraf 8: Nil dans organizasyonunun ilk hali (2018)

Sonrasında 2017 yılında “Mişa Sanat Studio” adı altında dans organizasyon şirketi kurulmuştur. Bu organizasyon şirketinde, eğlence ortamlarındaki dans gruplarının organizasyonluğu yapılmakta, enstrüman dersleri ve dans dersleri verilmektedir. Ayrıca bu organizasyon bakım stüdyosunu da içinde barındırmaktadır. Son olarak kurulan organizasyon şirketinden birisi de “Ares Dans Organizasyon” şirketidir. Ares dans organizasyon şirketi de 2019 yılında kurulmuştur ve şu an gelişme aşamasındadır.



Fotoğraf 9: Ares dans organizasyonun ilk hali (2020)

Rengahenk, Risus, Nil ve Ares dans organizasyon şirketleri ilk kurulduklarında kadın dansçı sayıları 4+1 yani 4 dansçı, 1 baş dansçı şeklindeyken, şu anda dansçı sayıları aktif 20 kişiye yükselmiştir. Bunlardan farklı olarak Mişa dans organizasyonu ilk 4+1 kadın dansçıyla kurulmuş ve şu anda 40-45 kadın dansçı kadrosuna sahiptir. Bu organizasyonların erkek dansçıları da vardır. Rengahenk dans organizasyonundaki erkek ve kadın kemik kadro dansçı sayısı 10 kişidir. Risus dans akademisinin erkek dansçı kadrosu 7 kişidir. Nil dans organizasyonu ve Mişa dans organizasyonunun erkek dansçı sayısı 10 kişidir. Son olarak gelişmekte olan Ares dans organizasyonunun ise erkek dansçı sayısı 4 ile 6 kişi arasında değişmektedir. Bu dans organizasyonlarının eğlencelerde kemik kadro dışındaki dansçı sayıları gelen işe ve müşteriden gelen talebe göre artmaktadır.

Bu dans organizasyon şirketlerine dansçılar seçilirken kişinin boyuna ve fiziğine önem verilmiştir. Seçilecek dansçıların ritim kulağının, yeteneğinin olması ön planda tutulmuştur. Dansçı bunlara sahipse eğitilmiş, eğitimsiz olması çok önemsenmemektedir.

Rengahenk dans organizasyonu erkek ve kadın dansçı seçerken mümkün oldukça dansçıların uyumlu olması için boy ve fiziğe dikkat edilmektedir. Dans organizasyonlarının istedikleri kişilerin boyunun uzun olması ve fiziklerinin güzel olmasıdır. Boy konusunda istisnalar da olmaktadır. Yetenekli ve boyu kısa olan dansçı da bu dans gruplarına seçilebiliyordur. Burada fiziğe önem verilmesinin sebebi de dansçının giydiği kostümün estetik durmasıdır.

Gaziantep'teki bu dans organizasyon şirketleri, kına gecelerinden, düğünlerden, hamam eğlencelerinden, söz nişan törenlerinden, doğum günlerinden, kadınlar günü eğlencelerinden, bekârlığa veda partilerinden, after partilerden talep edilmişlerdir ve bu eğlencelerde danslarla insanlara hizmet vermişlerdir. Bu eğlenceler dışında Nil dans organizasyonu dans gruplarıyla, ünlülerin arasında yaptığı kadınlar matinesini eğlencelerine de gitmişlerdir. Rengahenk dans organizasyonu, kongre açılışlarında dans gruplarıyla bulunmuştur. Risus dans akademisi de 29 Ekim'de alışveriş merkezinde dans gruplarıyla bulunmuştur. Çoğunlukla kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlencelerden talep edilen bu kadın dans grupları, karma işlerden nadir de olsa talep edilmişlerdir.

Düğün, kına gibi geleneksel eğlencelerde dans grupları istenildiğinde öncelikle gelinle irtibata geçilmekte ve gelinin hayallerine, isteklerine göre danslar ve konseptler seçilmektedir. Ayrıca konseptler, oyun havaları ve danslara göre değişmektedir. Bu dans organizasyonunun gittiği eğlencelerde arabic ve oryantal danslar daha ağırlıklı olmak üzere, latin dansı, salsa, 90'lar pop, hint dansı, roman oyunları, modern dans, hip hop, flamenko dansları istenilmiştir. Farklı olarak moulin rouge dansı istenmiş ve bunlara ek olarak yöresel oyunlar da istenmektedir. Bu yöresel oyunların içerisinde zeybek, reyhani oyunları vardır. Başka kültürlerden görülen ve etkilenen danslar dışında, organizasyon şirketini kuran insanlar da danslarla ilgilenen kişiler olduğu için kendileri farklı konseptler, danslar üretmektedirler. Örneğin Nil dans organizasyonunun yazmakta olduğu "Havai konsepti" bunlardan birisidir.

Dans organizasyonlarının her dans ve oyun için farklı farklı kostümleri vardır. Kostümler dikilirken maddi ücretini organizasyon şirketleri karşılamaktadır ve bu kostümler dikilirken kemik kadro dansçılarına göre dikilmektedir. Ayça Anlar⁷ bu konu hakkında: "Dansçıları gelinin seçtiği konsepte uyarlar" demiştir. Ayrıca Ayça Anlar, Rengahenk dans organizasyonundaki dansçılarla kostüm konusunda hiçbir sıkıntı yaşamadığını ve bu organizasyon şirketini dansçılarıyla birlikte

⁷ 1977

büyüttüklerini belirtmiştir. Nil dans organizasyonunun sahibi Nil Bozırat⁸ ise; Dansçıların bazen konsepte uymadığı durumlarda dansçılara göre de konsepti şekillendirdiklerini belirtmiştir. Dansçılar sahnede koreografiler içerisinde aksesuar ve ritim sazları kullanmaktadır. Bu ritim sazlarından dansçılar asma davul, def, bendir, parmak zili ve darbuka kullanmakta, aksesuar olarak ise devekuşu yelpazesi, rengârenk yelpaze gibi şeyler kullanılmaktadır.

Gelinin istediği dans türü ve konsept seçildikten sonra, gelinle dansçılar prova almaktadır. Rengahenk dans organizasyonu, gelinle çalışmada sınırlama olmadığını, yeteneğe bağlı olduğunu ve gelin çabuk öğrenirse bir iki çalışmada bile biteceğini belirtmiştir. Gelinle çalışma yapan dans hocası, gelinin gece boyu ihtiyacıyla ilgilendiğini de dile getirmiştir. Risus dans akademisi ise gelinin çalışmasında sınırlama olmadığını, bu çalışma sayısının ne kadar olacağını gelinin tatmin olmasıyla alakalı olduğunu belirtmiştir. Nil dans organizasyonu ise gelinle ya organizasyonun başındaki kişinin çalıştığını ya da asistan dansçının çalıştığını söylemiştir ve çalışma gününün, sayısının geline bağlı olduğunu belirtmiştir. Diğer iki dans organizasyonunda da durum aynıdır.

Bu kadın dans grupları organizasyon şirketleri, çoğunlukla elit kesime hitap etmektedir. Rengahenk dans organizasyonu ve Risus dans akademisi elit kesime hitap etmektedir ve düğün salonlarına gitmemektedir. Nil dans organizasyonu da çoğunlukla elit kesime hitap etmekte ve anlaşmalı çalıştıkları oteller vardır. Mişa dans organizasyonu ve Ares dans organizasyonu da iki kesime de hitap etmektedir. Bu dans gruplarının ücretleri sabittir. Ücret değişmesi sadece VIP sınıfındaki eğlencelerde konseptler daha farklı olduğu için, müşterilerin ekstra isteğine göre ücret değişmektedir.

⁸ 1997



Fotoğraf 10: Rengahenk dans organizasyonunun 2019 yılındaki durumu



Fotoğraf 11: Nil Dans Organizasyonunun 2020 yılındaki durumu Fotoğraf 12: Risus dans akademisinin 2020 yılındaki durumu



Fotoğraf 13: Mişa dans organizasyonunun 2020 yılındaki durumu Fotoğraf 14: Ares dans org. 2020 yılındaki durumu



Fotoğraf 15: Risas dans akademisinin 2020 yılında gittiği hamam eğlencesini sosyal medyada paylaşımı

SONUÇ

Türk toplumundaki kültürel nedenler, dini nedenler, toplumsal beklentiler ve cinsiyet rolleri nedeniyle kadın ve erkeğin eğlence hayatı farklı şekillenmiştir. Kadının ve erkeğin bir arada olduğu eğlence ortamları, ayrı ayrı kendi aralarında eğlendikleri eğlence ortamları da ortaya çıkmıştır. Geçmişte geleneksel eğlencelerde de durum bu şekildedir. Kadın ve erkek düğün, kına, toplantı ve eğlenceler de çoğunlukla ayrı şekilde eğlenmişlerdir. Kendi aralarında yaptıkları eğlencelerde de genellikle akrabalarla ve dostlarla bir arada olmuşlardır.

Günümüzde ise küreselleşen kültür akımları ve değişen toplum yapısı nedeniyle farklı eğlence ortamları ortaya çıkmıştır. Geçmişte daha geleneksel eğlence ortamları varken, şu anda organizasyon şirketlerinin de eğlence sektöründe var olmasıyla, eğlenceler farklı ortamlara taşınmıştır. Bu farklı ortamlar ise oteller, kapalı mekânlar, yemekli davet salonları gibi ortamlardır. Ayrıca geçmişte çeyizler, kınalar, gelin hamamları ve düğünler olacağı zaman maniler okunarak insanlara bunların haberleri verilirken, günümüzde insanlar güzel günlerinin haberini sosyal medya aracılığıyla insanlara iletmektedirler. İletişim kitle araçları ile birlikte başka kültürlerle etkileşime girerek, farklı kültürlerin eğlenceleri kendi kültürümüzdeki eğlence ortamlarına girmiştir.

Kadının eğlence hayatının erkeklerden farklı olması ve günümüzde farklılaşan eğlence ortamları sebebiyle kurulan organizasyon şirketleri, bu durumu ticari alışverişe çevirmiştir. Bu durum ekonomik unsur olarak görülmüş ve organizasyon şirketleri kadınların eğlence unsurlarına yoğunlaşmıştır. Arzu ve talepler üzerine kadın dans organizasyonları, kadın orkestra organizasyonları, kadın djler ortaya çıkmıştır.

Gaziantep'te de oluşan kadın dans organizasyonları ve kadın orkestra organizasyon şirketi ile görüşmeler sonucunda, kadınların kendi aralarında yaptıkları eğlencelerde insanların hayallerindeki eğlenceleri, farklı kültürdeki dansları, müzikleri, konseptleri bu ortamlara taşıdıkları görülmüştür. Geleneklerimizde var olan yöresel halk oyunlarımıza, farklı danslar ve oyunlar eklenilmiştir. Dans ve oyunların yanında etkilenen farklı kültürlerin kıyafetlerinin ve farklı koreografilerin şu anda eğlencelerimizde var olduğuna ulaşılmıştır.

Günümüzdeki bu kadın dans organizasyonları ve kadın orkestra organizasyonları sayesinde kadınların eğlence ortamları genişlemiş ve kendi aralarında yaptıkları bu eğlenceler de çok rahat olmuşlardır. Bu organizasyonlar sayesinde istedikleri eğlenceleri ücret karşılığında almışlardır.

Organizasyon şirketleri ticari kaygıyı da içerisinde barındırdığı için kostümlerinde, müziklerinde sürekli değişiklikler olması gerekmektedir.

Bu organizasyon şirketleri bu sebepten dolayı müziklerini, konseptlerini daha popüler, daha gösterişli ve göze, kulağa hitap edebilecek şekilde ortaya çıkarmış ve sürekli yenilik halinde olmuşlardır. Sonuç olarak günümüzdeki eğlencelerde geleneksel kodlamaya bağlı kalınmamış ve popüler kültürel kodları da eğlencelerimizde yer edinmiştir.

KAYNAKLAR

- Aklan, Ş. (2020, 12 14). Ares Dans Organizasyonu. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Halk Oyunları Bölümü Öğrencisi ve Dans Organizasyonu İşletmecisi.
- Alkar, R. (2013). İzmir Kadınlar Matinesi Örneğinde Zeki Müren Nostaljisi. *1. Uluslararası Müzik Araştırmaları Sempozyumu* (s. 439-453). Trabzon: Müzik ve Kültürel Doku.
- Anlar, A. Ç. (2020, 12 14). Rengahenk Dans Organizasyonu. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Halk Oyunları Öğretmeni.
- Atik, K. (2018). Tevarih-i Al-i Osman'ın Kültür Tarihi Açısından Değerlendirilmesi. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi* , 43-55.
- BEŞİROĞLU, Ş. E.-Ş. (2018). *Kadın ve Müzik*. İstanbul: Milenyum Yayınları.
- Bilal, H. (2020, 12 17). Risus Dans Akademisi. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Müzik Öğretmeni.
- Bozfirat, N. (2020, 12 12). Nil Organizasyon. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Halk Oyunları Bölümü Öğrencisi ve Dans Organizasyon İşletmecisi.
- Dikici, A. (2001). Geleneklerin Toplumdaki Yeri ve Önemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 251-258.
- Ersoy Çak, Ş., & Beşiroğlu, Ş. Ş. (2017). *Bir Muhabbet Kuşu Postmodern Göstergeler Işığında Zeki Müren*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Fidan, S. (2018). Kına Geleneği Bağlamında Oluşan Sözlü Şiir Ürünlerinin İşlevleri: Gaziantep Örneği. *Asia Minor Studies, International Journal Of Social Sciences*, 285-293.
- Fincham, B. (2018). *Eğlence Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yaşam Yayınevi.
- Güvenç, A. (2020, 12 15). Mişa Sanat Studio. (H. Yıldız, Röportaj Yapan)

- Kılınç, F. (2015). Gaziantep Yöresi Kadın Oyunlarının Mekan Bağlamında İncelenmesi. *Halk Kültüründe Kadın Uluslararası Sempozyum Blidirileri-II* (s. 950-961). Şanlıurfa: Motif Vakfı Yayınları.
- Kızıık, F. (2020, 12 26). Performans Bağlamı. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Gaziantep Üniversitesi Öğretim Görevlisi.
- Korkmaz, K. M. (2011). Elli Yıl Önceki Gaziantep'te Gelin ve Damat. *Milli Folklor Dergisi*, 77-82.
- Ötken, N. (2011). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Halk Oyunlarında Kadın. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 268-276.
- Seçkin, Y., & Önal, F. (2016). Gaziantep'te Unutulmuş Bir Meşk Geleneği: İkinci Sazı. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 1293-1298.
- Söylemez, M. (2018). Değişen Düğün Geleneği, Gaziantep Şehir Merkezi Örneği. *Müzik ve Politika* (s. 496-503). Bursa: Etnomüzikolojisi Derneği.
- Tarçın, G. (2020). Geçmişten Günümüze Kilis'te Evlenme Gelenekleri. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 408-441.
- Taştan, S. (2020, 12 10). Songül Kadın Orkestraları. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Müzik Öğretmeni.
- Tokuz, G. (2004). *20. Yüzyılda Gaziantep'te Eğlence Hayatı*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Basımevi.
- Töret, A. B. (2020). Kent Kökenli Kadın Eğlencelerinde Bir Örnek: Kerem'le Kız Kıza. *Folklor / Edebiyat dergisi*, 647-670.
- Türk, B. (2016). *XII-XV. Yüzyıllarda Anadolu'da Musiki ve Eğlence Kültürü*. Elazığ: Yayınlanmış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, H. (2020, 12 29). Gaziantep Eğlence Anlayışı. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Ev Hanımı.
- Yıldız, S. D. (2020, 12 22). Gaziantep Eğlence Anlayışı. (H. Yıldız, Röportaj Yapan), Ev Hanımı

İNTERNET KAYNAKLARI

https://www.instagram.com/songul_kadin_orkestrasi/ Erişim tarihi: 10.12.2020

<https://www.instagram.com/rengahenkdans/> Erişim tarihi: 14.12. 2020

<https://www.instagram.com/risusdansorganizasyon/> Erişim tarihi: 17.12.2020

<https://www.instagram.com/nil.organizasyon/> Erişim tarihi: 12.12.2020

<https://www.instagram.com/misa.sanatstudio/> Erişim tarihi:15.12. 2020

<https://www.instagram.com/aresdansorganizasyon/> Erişim tarihi: 14.12.2020